

AKADEMSKA ČETVRT

Piše akademik Daniel Rukavina

Iskorak hrvatske znanosti

Nedavno završeni 1. Kongres hrvatskih znanstvenika iz domovine i inozemstva, kojem osobno dajem najviše ocjene, izazvao je veliki interes hrvatske znanstvene i šire javnosti, a ponekad i polemičke tonove. Kongres je održan u izuzetnom ozračju što potvrđuju i riječi predsjednika Republike Stjepana Mesića u pozdravnom govoru. Rekao je da se radi o povijesnom događaju i da poslije ovog Kongresa u hrvatskoj znanosti ništa neće biti isto kao prije kongresa. Mislím da takva očekivanja kriju i određene opasnosti. Riječi Predsjednika ipak bih stavio u kontekst stvaranja pozitivne klime za odlučnije korake u realizaciji ideje o doprinosu hrvatske dijaspore razvoju naše znanosti i društva. I sam sam imao određene rezerve kada me je prije pola godine pozvao Ministar doc. dr. Dragan Primorac i zamolio da vodim i organiziram sekciju Biomedicina i zdravstvo, jednu od šest kongresnih sekcija. Bio sam počašćen, ali sam Ministru iznio određena strahovanja da bi tako ambiciozno zamišljen i najavljen skup mogao biti više manifestacijski i politički, a na takvo što ne bih pristao. Ministar me je uvjerio da iznad svega želi da stvorimo sustav i infrastrukturu za program »priljeva mozgova« u kojem će značajnu ulogu imati upravo naše kolege iz inozemstva. Ocjenio sam to bitnim za stvarni iskorak hrvatske znanosti, a Ministar se dosljedno držao tih stavova.

Važno je objasniti suvremenu definiciju pojma »priljev mozgova«. Ona podrazumijeva ne samo mehaničko povećanje broja ljudi koji posjeduju znanja, što je važno, već i opće povećanje znanja. Tu se naglasak stavlja na vlastite resurse i povećanje znanja i kompetencija vlastitog ljudskog potencijala, za što je bitno razviti programe suradnje sa svjetskim centrima izvrsnosti. U tome nam hrvatski znanstvenici koji žive i rade u inozemstvu mogu pomoći bilo vlastitim sudjelovanjem ili otvaranjem puteva za suradnju s kolegama iz inozemstva. U sekciji Biomedicina i zdravstvo, već u pripremi skupa dobili smo 18 pismenih priloga s izvrsnim sugestijama koje smo ugradili u moje izlaganje. Inzistirali smo na osiguranju kvalitete i razvijanju sustava evaluacije kako bi se uspostavili i trajno održavali čvrsti kriteriji koji će promicati izvrsnost. Od strateške je važnosti razvijati vlastite resurse kroz obrazovanje na doktorskoj i postdoktorskoj razini. To je aspekt suradnje s kolegama iz inozemstva o kojem se i do sada najviše govorilo i za koji smo dobili brojne sugestije. Hrvatska je mala zemlja s nekoliko puta manjim BDP-om po glavi stanovnika u odnosu na EU kojoj se priključujemo i s nedovoljno razvijenom znanstvenom i tehnološkom bazom. Stoga je važno identificirati centre i grupe izvrsnosti i poduprijeti ih da se umreže u europske mreže izvrsnosti. Ministarstvo taj proces treba maksimalno poticati, a značajnu pomoć može dati i dijaspora.

Kongres je pokazao da postoji veliki prostor i potreba za uključivanjem znanstvenika iz dijaspore u razvoj hrvatske znanosti i obrazovanja. Glavna slabost dosadašnje suradnje proizlazi iz činjenice da nije postojala sustavnost u pristupu i organiziranosti i što nisu bile jasno definirane zadatke Ministarstva i institucija, što smo na Kongresu naglasili i uvrstili u zaključke. Jaki domoljubni naboj koji se osjetio na Kongresu može dati rezultate samo ako se pretoči u programe i suradnju temeljenu na obostranom interesu. Kao rektor na ovaj proces gledam s optimizmom i entuzijazmom. U zadnjih par godina riječko Sveučilište je zaposlilo veći broj znanstvenika iz dijaspore, a taj proces u zadnje vrijeme uz podršku Ministarstva i intenziviramo. Stoga sam sa zadovoljstvom primio pismo Ministra u kojem iznosi nekoliko programa koji su već u pripremi za realizaciju.